

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАТЕРІАЛИ
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених з нагоди Дня науки
«СУЧАСНА НАУКА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

19 травня 2021 р.
м. Херсон

УДК 001:63(06)

Редакційна колегія:

Відповідальні за випуск: голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених, Херсонського державного аграрно-економічного університету **Марія НІКІТЕНКО**; заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету **Владислав КРИВИЙ**.

За редакцією

*доктора сільськогосподарських наук, професора,
проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності
Херсонського державного аграрно-економічного університету*
О.В. АБЕРЧЕВА

Сучасна наука: стан та перспективи розвитку матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з нагоди Дня науки, 19 травня 2021р. - Херсон, - С. 225.

У матеріалах конференції висвітлено сучасні науково-практичні технології та досягнення агрономічних, економічних, природничих, екологічних, іхтіологічних, технологічних, ветеринарних наук. Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Дякуємо закладам вищої освіти які прийняли участь у конференції:

*Одеський державний аграрний університет,
Інститут зрошувального землеробства НААН України,
Київський національний університет технологій та дизайну,
Херсонський національний технічний університет,
Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне),
Херсонська філія Державна установа "Інститут охорони ґрунтів України",
Асканійська Державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту зрошувального
землеробства НААН (с. Тавричанка, Україна).*

**Автор несе повну відповідальність за викладений матеріал у збірнику матеріалів тез конференції.*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

- КИРИЛОВ Ю.Є.** - ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р. екон. наук, професор, голова програмно-організаційного комітету;
- ГРАНОВСЬКА В.Г.** - перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р екон. наук, професор.
- АВЕРЧЕВ О.В.** - проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р. с.-г. наук., професор;
- НІКІТЕНКО М.П.** - голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету;
- КРИВИЙ В.В.** - заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Програма конференції:

КЕЙС 1. Сучасні агротехнології в рослинництві, овочівництві та садівництві.

КЕЙС 2. Перспективні технології у ветеринарії, виробництві і переробці продукції тваринництва та аквакультури.

КЕЙС 3. Тенденції раціонального природокористування та збереження земельних ресурсів.

КЕЙС 4. Сучасні досягнення інженерних наук у будівництві та електрифікації виробничих підприємств

КЕЙС 5. Тенденції розвитку харчового виробництва та індустрії готельно-ресторанної справи.

КЕЙС 6. Розвиток підприємництва, менеджменту та ІТ-технологій в аграрному виробництві.

<p>Дробіт О. С. <i>Інститут зрошуваного землеробства НААН, м. Херсон</i> Наукове обґрунтування впливу бобових культур на еколого-меліоративний та фітосанітарний стан ґрунтів за зрошення</p>	41
<p>Заїкін Р.Ю., Берднікова О.Г. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Підбір сортового складу за вирощування пшениці озимої в умовах Південного Степу</p>	44
<p>Йосипенко І. В., Аверчев О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Вирощування гречки в Україні</p>	48
<p>Карпенко С. Л., Рудакова Г. В. <i>Херсонський національний технічний університет</i> Моделювання роботи насосного обладнання закритої зрошувальної системи</p>	50
<p>Ковшак Т. С., Аверчев О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Порівняльна продуктивність сортів гороху зимуючого та ярого в умовах півдня України</p>	53
<p>Кучерак Е. М., Берднікова О. Г. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Вплив сортового складу на продуктивність сортового складу пшениці озимої (еліта) в умовах півдня України</p>	56
<p>Мелешко І. О., Сидякіна О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Сучасний сортимент гібридів кукурудзи на зерно на українському ринку</p>	59
<p>Нікітенко М. П., Аверчев О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Огляд формування різновидів проса в залежності від кліматичних особливостей регіону</p>	63
<p>Омелянова В. Ю. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Особливості використання різновидів соняшника декоративного в сучасному садівництві</p>	66
<p>Павленко С. Г., Сидякіна О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Значення мікродобрив у формуванні врожайності та якості насіння соняшнику</p>	69
<p>Руденко А. В., Шепель А. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Вплив строків посіву на урожайність гороху зимуючого в зрошуваних умовах південного степу України</p>	72
<p>Стеценко І. І., Марковська О. Є. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i></p>	74

УДК: 633/685

Т. С. КОВШАКОВА

здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії

О. В. АВЕРЧЕВ

*доктор сільськогосподарських наук, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

ПОРІВНЯЛЬНА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ГОРОХУ ЗИМУЮЧОГО ТА ЯРОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Актуальність досліджень. В останній час у зв'язку з глобальним потеплінням клімату з'явилася можливість вирощування культур, які раніше не вирощувалися в даній зоні. Для півдня України такою культурою є горох зимуючий, зазвичай розповсюджений в країнах з більш теплою зимою – Болгарії, Сербії, Туреччині, Ізраїлю. Тому актуальним є спроба культивування таких форм гороху в умовах Херсонщини.

Мета досліджень. Вивчення зимостійкості та продуктивності сортів гороху зимуючого в умовах нашої зони та їх продуктивності в порівнянні з сортами гороху ярого, районованого в нашому регіоні.

Результати дослідження. Польові дослідження із встановлення порівняльної продуктивності сортів зимуючого та ярого гороху, в умовах півдня України проводились на дослідному полі ХДАЕУ в 2019-2020 роках, і супроводжувалися фенологічними спостереженнями, біометричними вимірюваннями, обліком урожаю насіння та визначенням його якісних характеристик. Схема дослідження приведена в таблиці 1.

Сівба гороху зимуючого проводилась в III-й декаді жовтня, що відповідає рекомендаціям установ-оригінацій. Глибина заробки насіння у ґрунт становила 4-5 см. Сходи сортів Мороз, Ендуро, Зимус, Лінда та Тристар отримано на 13-14 день після сівби, а у сортів Фокус, Орфей та Валентій – на 3-4 дні пізніше, що пов'язано із пониженою енергією проростання насіння цих сортів. В зиму рослини увійшли у фазі 5-7 листків, з висотою стебла 5-7 см.

Весняне відновлення вегетації у 2019 - 2020 роках у гороху зимуючого відбувалось у 3-й декаді лютого, але впродовж березня переривалось короткочасним похолоданням до -4°C . З III декади березня вегетація відновлялася повністю. Галуження стебла починалось при досягненні рослинами висоти 15-18 см і найраніше наступало у сорта Зимус, а найпізніше – у високорослого сорту Валентій, що зумовлено генетичними особливостями.

Строк настання фаз бутонізації та цвітіння також залежав від сортового складу, наприклад: в 2020 році у сорту Зимус фаза бутонізації відмічена 15.05, а цвітіння – 20.05, у сортів Фокус та Валентій відповідно 22.05. та 27.05. В інших сортів ці фенофази наступали між вище вказаними термінами.

Повна стиглість насіння з вологістю 13-15% найраніше наступала у сорта Зимус – за тривалості вегетаційного періоду 224 дні, в той час, як у сортів

Мороз та Ендуро цей показник був у межах 228-230 днів, що близько до значень задекларованих установами – оригінаторами.

Сівбу гороху ярого сорту Оплот, проводили на початку квітня 2019 року, сходи отримали 14.04., гілкування розпочалось 3.05, бутонізація – 5.06, цвітіння - 8.06, а повна стиглість - 05.07, тривалість вегетаційного періоду становила 82 дні.

Важливим показником для гороху зимуючого є зимостійкість, яку визначали в досліді. Зимостійкість гороху зимуючого ми рахували по кожному сорту в двох несуміжних повтореннях шляхом підрахунку кількості рослин на 1 м² перед входом в зиму і в 3-й декаді лютого після відновлення вегетації. Одержані дані свідчать, що найвища зимостійкість була у сорту Зимус і становила 94%, а найнижча – 82% - у сорту Орфей.

У інших сортів вона варіювала в діапазоні вищенаведених показників (таблиця 1).

Важливою морфологічною характеристикою є висота рослин, від якої залежить аерація та освітленість рослин, продуктивність фотосинтезу (табл. 1).

Таблиця 1 - Урожайність та біометричні показники сортів гороху зимуючого та ярого, (середнє за 2019-2020 роки)

№ з\п	Варіанти дослідів (сорт, оброблення посівів)	Підвид (зимуючий або ярий)	Зимостійкість, %	Висота рослин в фазу цвітіння, см	Індекс листової поверхні	Середня урожайність, ц/га	Маса 1000 насінин, г
1	Мороз	зим.	89	75	2,7	20,2	173
2	Ендуро	зим.	81	79	2,4	16,6	150
3	Зимус	зим.	91	76	2,8	18,0	156
4	Фокус	зим.	89	88	2,8	18,5	165
5	Орфей	зим.	79	125	2,6	16,3	148
6	Валентій	зим.	83	133	2,7	16,8	170
7	Олінда	зим.	85	74	2,5	17,0	158
8	Тристар	зим.	87	77	2,5	15,7	156
9	Оплот	яр.	-	78	3,3	24,5	236

Дані таблиці 1 свідчать, що найбільша висота була у рослин сортів Валентій та Орфей, які належать до групи високорослих сортів гороху зимуючого. У сорта Валентій у контрольному варіанті висота становила 133 см, а у сорта Орфей висота була на рівні 125 см.

Аналогічну закономірність спостерігали і в інших досліджуваних сортів, які належать до групи низкорослих. Їх висота була в межах 75-88 см. Важливим фізіологічним показником, від якого залежить продуктивність культур, є індекс листової поверхні.

Максимальним індекс листової поверхні гороху зимуючого був у сортів Мороз, Зимус та Фокус (2,7-2,8), а найменшим (2,4-2,5) у сортів Ендуро та Тристар.

У гороху ярого сорту Оплот індекс листової поверхні становив 3,3 і значно перевищував цей показник у гороху зимуючого.

Найважливішим показником продуктивності сільськогосподарських культур є урожай їх насіння (таблиця 1).

Найбільша урожайність зимуючого гороху була у сорту Мороз – 20,2 ц/га, а найнижчий урожай був за тотожних умов у сорту Тристар – 15,7 ц/га. Урожайність інших досліджуваних сортів гороху зимуючого була в межах вказаних вище показників.

Урожайність гороху ярого сорту Оплот була 24,5 ц/га, що значно перевищувало даний показник у сортів гороху зимуючого.

Важливим критерієм оцінки якості насіння є маса 1000 шт. (таблиця 1). Дані таблиці вказують, що найбільшою маса 1000 насінин серед зимуючих сортів була у сорту Мороз, який сформував найбільший врожай, вона становила 173 г., в той час як у сорта Орфей цей показник був на рівні 148 г.

Маса 1000 насінин у ярого сорту Оплот значно перевищувала цей показник у зимуючих сортів і складала 236г, і була більшою в середньому на 60%, та прямо впливала на показник урожайності насіння.

Висновки: 1. Зимостійкість рослин різних сортів зимуючого гороху була на рівні 79-91%, що дозволяє вирощувати його в умовах півдня України.

2. Найбільша урожайність насіння серед зимуючих сортів була у сорту Мороз – 20,2 ц/га., а у ярого сорту Оплот – 24,5 ц/га, що перевищувало в середньому за роки досліджень цей показник на 21 %.

3. Встановлено, що за однакових умов вирощування показник маси 1000 насінин гороху ярого перевищував його у зимуючого в середньому на 63 г, або на 36%.

Список літератури

1. Алмашова В.С. Формування продуктивності гороху овочевого під впливом мікроелементів та ризоторфіну в умовах зрошення півдня України. / Автореферат кандидатської дисертації. – Колос. Херсон, 2009. 20с.
2. Бабич А.О. Зернобобовые культуры /А.О. Бабич//.– К.: Урожай, 1984. - 96 с.
3. Ушкаренко В.О., Андрусенко І.І., Пилипенко Ю.В. Екологізація землеробства і природокористування в Степу України. Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць. - Херсон: Айлант, 2005. - Вип. 38. - С. 168-175.

**Шановні колеги та учасники Всеукраїнської конференції!
Щиро вітаємо Вас з Днем науки!**

День науки - свято людей творчої праці, діяльність яких є символом духовної свободи та розвитку особистості. Ми пишаємося українськими вченими і робимо все, щоб підтримувати зв'язок поколінь і тяглість наукових традицій. У сучасному світі інтелектуальний ресурс виступає головним рушієм розвитку суспільства.

Сьогодні Україна має достатній потенціал для прискореного розвитку діяльності за пріоритетними науковими напрямками, серед яких фундаментальна наука, енергозбереження, раціональне природокористування, профілактика і лікування найпоширеніших захворювань, інформаційні та комунікаційні технології, нові речовини і матеріали.

Тільки спираючись на розвинену науку, можна побудувати динамічну конкурентоспроможну економіку, здатну забезпечувати сталий розвиток та соціальну єдність суспільства. Бажаємо кожному з Вас міцного здоров'я, родинного затишку та добробуту, сил і наснаги, професійної інтуїції і росту, нових відкриттів на славу Науки та України!

*З повагою,
Організаційний комітет конференції
Херсонського державного аграрно-економічного університету*